

Найбільш ефективному розвитку аграрних формувань в ринкових умовах сприятиме як зміцнення їх матеріально-технічної бази, так і розвиток фірмового техніко-технологічного та агрономічного обслуговування (в першу чергу на кооперативних засадах дозволить зменшити витрати на оплату послуг посередницьких структур на 15-20%), інфраструктури ринку (агроторгові доми, біржі та ін.). Це дозволить позитивно вплинути на ефективність виробництва, зайнятість населення, активізувати підприємництво та відродження села [4].

Резюме: в статті висвітлені інтеграційні процеси які відбуваються в АПК Херсонської області після аграрної реформи.

Резюме: в статье отображены интеграционные процессы которые происходят в АПК Херсонской области после аграрной реформы.

Література:

1. Гончарова А.Ж. Орендні відносини агроформувань Херсонської області // Таврійський науковий вісник: Збірник наукових праць. – Херсон: Херсонський державний аграрний університет. – 2000. – Вип.13. – С.139 – 144.
2. Гончарова А.Ж. Особливості розвитку фермерських господарств Херсонської області // Таврійський науковий вісник: Збірник наукових праць. – Херсон: Херсонський державний аграрний університет. – 2003. – Вип.25. – С.230 – 232.
3. Дубицький В.В. Агропромислова інтеграція: теорія, еволюція, імовірні перспективи розвитку.- Кам'янець-Подільський: Видавець Мошак М. І., 2003.- 208 с.
4. Мармуть Л.О., Гончарова А.Ж. Особливості планово-економічної роботи реформованих аграрних формувань // Таврійський науковий вісник: Збірник наукових праць. – Херсон: Херсонський державний аграрний університет. – 2003. – Вип.28. – С.224 – 226.

Подвисоцький О. О.

АНТРОПОГЕННА ДІЯЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ В БАСЕЙНІ РІЧКИ ІНГУЛЕЦЬ

Беручи до уваги те, що річка Інгулець протікає по території чотирьох індустріально-розвинених областей, з високим рівнем урбанізації на її басейн досить значно впливає антропогенний фактор. Тут створена потужна енергетична база, яка стала основою розвитку потужного гірничо-металургійного комплексу. Особливо в цьому плані вирізняється Дніпропетровська область.

Ці та інші чинники, зокрема, низький рівень екологічної свідомості суспільства, призвели до забруднення поверхневих і підземних вод, повітря і земель, нагромадження у дуже великих кількостях шкідливих, в тому числі високотоксичних, відходів виробництва. Такі процеси тривали десятиріччями і призвели до різкого погіршення стану довкілля території загалом, і річки Інгулець, зокрема.

Місцеві водні ресурси значно менші від потреби в них. Внаслідок цього склалася кризова водогосподарська та гідроекологічна ситуація, коли само відновлювальна здатність багатьох річок басейну вже не забезпечує відновлення екологічної рівноваги. За результатами контролю рівень забруднення води визначали за такими показниками як: рН, розчинений кисень, сухий залишок, хлориди, сульфати амонію,

нітрити, нітрати, кальцій, магній, цинк, свинець. Для всіх створів річок Інгулець та Саксагань характерне високе забруднення води завислими речовинами, свинцем та нафтопродуктами на рівні 1,4 – 2,6 культурно-побутових ГДК. У більшості створів ріки середньорічний вміст фосфатів та важких металів (Fe, Zn, Cr, Mn, Ni, Co, Cd) вище нормативів рибогосподарських ГДК в 1,4 – 14 разів. У рр. Саксагань та Інгулець скидається 13 – 15 млн. м³ надлишку зворотних вод гірничорудних підприємств Кривбасу з мінералізацією від 5 до 10 г/л [3].

Внаслідок діяльності уранодобувної та уранопереробної промисловості накопичено більш ніж 90 млн. тонн радіоактивних відходів загальною активністю понад 85,5 тис. Кюрі, які зберігаються у 9-ти хвостосховищах м. Дніпродзержинська та 2-х хвостосховищах поблизу м. Жовті Води. Значна кількість відходів (близько 80 %) знаходиться в сховищах, що збудовані без проектів і не мають спеціальної гідроізоляції [1].

Весь басейн річки знаходиться в степовій зоні України, лісистість складає приблизно 6 %.(рис. 1)

Рис. 1. Сосновий ліс на схилах річки Інгулець (фото автора).

У той же час, наявність потужних запасів мінеральної сировини й сприятливі ґрунтово-кліматичні умови зумовлюють високу концентрацію промислових об'єктів і розвиток аграрного сектору. У результаті більша частина земель басейну річки антропогенно трансформована: відсоток розораності становить від 79 % до 85 % від загальної площі басейну, значна частина території під кар'єрами, відвалами та хвостосховищами видобувної промисловості [2].

У таких умовах дуже важливим є питання заповідання природних територій і об'єктів. Указом Президента України від 21.02.02 №167 /

2002 створено заказник загальнодержавного значення «Інгулецький степ», який знаходиться на землях Недайводської сільської ради Криворізького району площею 65,6 га.[3].

Отже, нинішня екологічна ситуація, що склалася в басейні річки Інгулець, може характеризуватись як кризова – забруднення поверхневих водойм по багатьом критеріям перевищує санітарні норми.

Література:

1. Островерх Г.Б. До питання про якість геоморфосистем урбанізованих територій // Укр. географ. Журн. – 1997. – №1. – С. 23-28.
2. Палиєнко В.П., Барщевський Н.Е., Матошко А.В., Рудько Г.И. Экстремальные геоморфологические процессы в природных регионах в контексте экологического риска // Трансграничные проблемы стран СНГ. – М.: Опус, 2003. – С. 71-79.
3. Національна доповідь про стан навколишнього середовища в Україні у 2002 році // Міністерство екології та природних ресурсів України. – К., 2002. – 164 с.

СЕРБІН С. С.

ГЕОДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОГНОЗ НАСЕЛЕННЯ В ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Геодемографічний прогноз — це науково-обґрунтоване передбачення основних параметрів руху населення і майбутньої геодемографічної ситуації, загальної чисельності населення, його статеві-вікової і сімейної структури, показників народжуваності і смертності, особливості міграційного руху, якісних характеристик населення і інше [2]. Прогноз здебільшого виступає в формі розрахунку перспективної чисельності населення, який базується на певних гіпотезах відносно майбутньої динаміки тих чи інших характеристик народжуваності і смертності.

Демографічне майбутнє значною мірою закладено в сучасній статеві-віковій структурі населення. Але треба пам'ятати, що геодемографічні процеси характеризуються великою інерційністю, без катастрофічних побічних явищ у соціально-економічному становищі значною мірою детермінуються соціально-економічними, екологічними та іншими факторами [1]. Падіння рівня і якості життєдіяльності, погіршення здоров'я, зростання в поколіннях хронічно хворих при втраті ефективного контролю над смертністю, що мало місце в останні 5-10 років на території Херсонської області, може призвести до "стрибокоподібного" зниження середньої тривалості життя, що буде сприяти значному погіршенню геодемографічної ситуації в області.

Прогноз розвитку геодемографічних процесів, зміни в чисельності населення Херсонської області можна оцінити з позицій двох підходів: концептуального і кількісно-конкретного.

Якщо оцінювати еволюцію геодемографічних процесів на близьку перспективу в концептуальному аспекті, то можна вважати, що в наступні 8- 10 років орієнтації населення на малодітні родини (1-2 дітей) збережуться. Соціально-економічні умови життя (низький рівень заробітної плати, постійне зростання цін, повільний хід економічних реформ у т. ч. на селі, занепад виробництва, соціальної сфери, зокрема системи